

«**Elle montrait des pierres [...] disposées sous les arbres: une ronde et plate pour la table ...**» (L. Bourliaguet)

Ukazovala na kameny... rozložené pod stromy: jeden kruhový a plochý misko stolu ...

Pozn. Srov.: **avoir les cheveux gris** mít šedivé vlasy – **avoir des cheveux gris** mít prošedivělé vlasy (tj. některé šedivé vlasy, ne všechny).

110 UŽÍVÁNÍ ČLENU DĚLIVÉHO

Člen dělivý (**du, de la, de l', des**) je znakem blíže neurčeného podstatného jména nepočitatelného (na jednotky či kusy). Doprovází tedy:

1. podstatná jména znamenající hmotu či látku blíže neurčeného množství:

Voulez-vous du vin ou de la bière? *Chcete víno nebo pivo?*
Je prends de l'eau minérale. *Dám si minerálku.*

2. podstatná jména vyjadřující atmosférické jevy:

Il fait du vent. *Je vítr (větrno).*
Il y avait du soleil. *Bylo slunečno.*
Il fera du brouillard. *Bude mlha.*
Il y a du verglas. *Je náledí (kluzko).*

3. podstatná jména vyjadřující abstraktní pojmy (označující zejména blíže neurčenou míru vlastnosti, blíže neurčenou činnost, popř. její výsledek apod.):

Du courage, jeune homme! *Odvahu, mladíku!*
Il faut avoir de la patience. *Je třeba mít trpělivost.*
Il faut de l'énergie. *Je zapotřebí energie.*
Vous avez de la chance! *Máte štěstí! (Vy máte štěstí!)*
Excusez-moi, j'ai encore du travail. *Omluvte mě, mám ještě (nějakou) práci.*

Cela a produit (fait) de l'effet! *To zapůsobilo! (To udělalo dojem!)*

Pozn. 1. Je-li podst. jméno rozvíto přívlastkem, je zpravidla doprovázeno členem neurčitým; např. **Vous avez une chance extraordinaire!** *Vy máte mimořádné štěstí!*

2. Je-li ovšem podst. jméno blíže určeno, nastupuje člen určitý, např.: **Il a eu le courage de le lui dire.** *Měl (tu) odvahu mu to říct.*

4. podstatná jména látková po výraze **c'est** (u počitatelných se klade člen neurčitý):

C'est du cacao. *To je kakao.*
Ce n'est pas du vin, c'est de l'eau. *To není víno, to je voda.*
Le temps, c'est de l'argent. *Čas jsou peníze.*

5. vlastní jména osob označující jejich dílo:

Je crois que c'est du Zola. *Myslím, že to je ze Zoly (Zola).*
On va jouer du Ravel. *Bude se hrát Ravel (něco z R.).*

6. číslovky označující rychlost:

Nous faisons du cent à l'heure. *Jeli jsme stovkou (za hodinu).*

Pozn. 1. Člen neurčitý **un, une** u podst. jmen látkových má význam číselný *jeden, jedna*; např.: **Je dois acheter un pain.** *Musím koupit jeden chléb (bochník).* **Garçon! un café,** *s'il vous plaît.* *Pane vrchní, jednu kávu, prosím.*

2. V hovorové a lidové řeči přispívá dělivý člen ke značné výraznosti a barvitosti: **Il cherche toujours du travail.** *Pořád hledá (nějakou) práci.* **Marie-Laure prend de l'âge.** *Marie-Laure (nějak) stárne.* **Vous avez de l'instruction!** *Vy máte školy (vzdělání)!* **En buvant de la bière, tu prendras du ventre!** *Jestli budeš pít pivo, naroste ti břicho!*

111 DĚLIVÝ ČLEN PO PŘEDLOŽKÁCH

1. Podstatné jméno s členem dělivým může být doprovázeno též jednou duchou předložkou s výjimkou předložky **de** a **sans**. – Příklady:

On fabrique ces jouets avec du bois. *Tyhle hračky se vyrábějí ze dřeva.*
Cela se fait avec de la farine et de l'eau. *Tohle se dělá z mouky a z vody.*

Pour de l'argent, il ferait tout. *Pro peníze by udělal všechno.*
Je prends du pain avec du beurre. *Vezmu si chleba s máslem.*

2. Po předložce **de** člen dělivý zaniká, tj. podstatné jméno následuje bez členu, a to z důvodů historických, protože člen dělivý sám o sobě již předložku **de** obsahuje, ať jde o tvary stažené (**du, des**) či nikoli (**de la, de l'**): – Příklady:

Avez-vous besoin d'argent? *Potřebujete peníze?*
Je n'ai pas assez d'argent sur moi. *Nemám u sebe dost peněz.*

3. Po předložce **sans** zaniká dělivý člen, protože tato předložka vyjadřuje zápor, a ve francouzštině se po záporu nežívá ani členu dělivého ani neurčitého (viz 114-14). – Příklady: